

Quicksan
Wet natuurbescherming
ter plaatse van:

**Centrum Zuidoost
te Delfzijl**

projectnummer

192132

TITELBLAD

RAPPORT	
Type onderzoek	Quickscan Wet natuurbescherming
Locatie onderzoek	Centrum Zuidoost te Delfzijl
Projectnummer	192132
Versie rapportage	1.0
Auteur	S. Nap
Controle en vrijgave	R.J.W. Huls
Paraaf vrijgave	
Datum	12 december 2019
OPDRACHTGEVER	
Naam	Gemeente Delfzijl
Contactpersoon	Dhr. D. Janssen
Adres	Postbus 20000, 9930 PA Delfzijl

UITGEVOERD DOOR

info@ecoreest.nl
www.ecoreest.nl

Kantoor Zuidwolde
 Industrierweg 20
 7921 JP Zuidwolde
 Tel: 0528 373 982

Kantoor Appingedam
 Opwierderweg 160
 9902 RH Appingedam
 Tel: 0596 633 355

Kantoor Almere
 Transistorstraat 91-34
 1322 CL Almere
 036 82 00 397

DISCLAIMER

Dit rapport is het resultaat van een Quickscan Wet natuurbescherming dat is uitgevoerd ter plaatse van Centrum Zuidoost te Delfzijl, in opdracht van Gemeente Delfzijl. Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien:

- de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is
- de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken
- het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1.	INLEIDING.....	5
1.1	Aanleiding en doelstelling	5
1.2	Scope.....	5
1.3	Kwaliteitsborging	5
1.4	Leeswijzer	6
2.	ONDERZOEKSLOCATIE EN NABIJE OMGEVING.....	7
2.1	Beschrijving onderzoekslocatie en nabije omgeving	7
2.2	Beschrijving toekomstige plannen.....	25
2.3	Beschermde gebieden in de omgeving	25
2.3.1	Natura 2000.....	25
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland	26
2.4	Houtopstanden	26
3.	NATUURWETGEVING	28
3.1	Soortenbescherming	28
3.1.1	Vogels	28
3.1.2	Overige soorten	28
3.2	Gebiedsbescherming.....	29
3.2.1	Natura 2000.....	29
3.2.2	Natuurnetwerk Nederland	29
3.3	Houtopstanden	30
3.4	Zorgplicht	30
4.	METHODE.....	31
4.1	Literatuurstudie	31
4.2	Veldbezoek.....	31
5.	RESULTATEN SOORTENBESCHERMING.....	32
5.1	Vaatplanten	32
5.2	Vogels	33
5.3	Grondgebonden zoogdieren.....	40
5.4	Vleermuizen	41
5.4.1	Verblijfplaatsen	42
5.4.2	Vliegrouete	47
5.4.3	Foerageergebied.....	47
5.5	Amfibieën en reptielen.....	48
5.6	Vissen.....	48
5.7	Overige soorten.....	48
6.	RESULTATEN GEBIEDSBESCHERMING	49
6.1	Effectbeoordeling Natura 2000.....	49
6.2	Effectbeoordeling NNN.....	49
6.3	Effectenbeoordeling houtopstanden	49
7.	SAMENVATTING EN CONCLUSIE	50
7.1	Samenvatting	50
7.2	Conclusie soortenbescherming.....	50
7.3	Conclusie gebiedsbescherming.....	51
7.4	Conclusie houtopstanden	51
7.5	Aanbevelingen en advies.....	51
7.5.1	Nader onderzoek soortenbescherming	51
7.5.2	Nader onderzoek gebiedsbescherming	52
7.5.3	Broedvogels	52
7.5.4	Zorgplicht.....	52

7.6 Verantwoording 52

LITERATUURLIJST..... 53

BIJLAGEN

1 Overzicht vrijgestelde soorten provincie Groningen

1. INLEIDING

In opdracht van Gemeente Delfzijl is door Eco Reest BV een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd ter plaatse van Centrum Zuidoost te Delfzijl.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek, en de wijze van kwaliteitsborging.

1.1 Aanleiding en doelstelling

Aanleiding tot het onderzoek is de geplande gebiedsontwikkeling ter plaatse van het Delfzijl Centrum Zuidoost. Hierbij zal onder andere sloop, nieuwbouw en renovatie plaatsvinden.

Omdat het initiatief negatieve gevolgen kan hebben op beschermde natuurwaarden, is het voornemen getoetst aan het natuurbeschermingsrecht. Doel van de quickscan Wet natuurbescherming is inzicht verkrijgen in de mogelijke effecten op aanwezige beschermde natuurwaarden als gevolg van de beoogde ontwikkeling.

1.2 Scope

In dit rapport is een quickscan Wet natuurbescherming beschreven. De Wet natuurbescherming (Wnb) regelt de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden. Conform vraagspecificatie gaat het rapport in op soort- en gebiedsbescherming (Natura 2000 en NNN). Tevens wordt een beoordeling gedaan ten aanzien van bescherming van houtopstanden.

In de quickscan is onderzocht of er negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde soorten en zo ja, of nader soortgericht onderzoek noodzakelijk is. Daarnaast is beoordeeld of sprake kan zijn van negatieve effecten op Natura 2000-gebieden en/of het Natuurnetwerk Nederland.

Ook is beoordeeld of het beschermingsregime ten aanzien van beschermde houtopstanden in het kader van de Wet natuurbescherming geldt.

1.3 Kwaliteitsborging

Eco Reest BV streeft naar een zo hoog mogelijk kwaliteit van onderzoek te leveren:

Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens “NEN-EN-ISO 9001:2015”, voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties, sloopbegeleiding, bouwkundige opnames en energieprestatie advies.

Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Naast kwaliteit is onafhankelijkheid van groot belang om onze opdrachtgever van dienst te zijn met het beste advies voor zijn vraagstuk.

Wij merken dan ook op dat er geen functionele relatie bestaat tussen opdrachtgever en Eco Reest, hetgeen betekent dat het advies van Eco Reest onafhankelijk is van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Conform de eisen uit onze ethische code houdt Eco Reest alle gegevens geheim, waarvan wij

kennisnemen als gevolg van de uitvoering van de werkzaamheden, behoudens in geval van wettelijke verplichtingen.

Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en maakt gebruik van een overkoepelende ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vangen, bemachtigen en met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse soorten (ontheffing FF/75A/2014/061, geldig tot 16 maart 2020).

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de locatie, omgeving en het ontwikkelingsplan beschreven. In dit hoofdstuk wordt tevens aangegeven welke beschermde gebieden in de directe omgeving aanwezig zijn en of (mogelijk) er sprake is van beschermde houtopstanden in het kader van Wet natuurbescherming. Hoofdstuk 3 bevat een samenvatting van de regelgeving uit de Wet natuurbescherming die hier relevant is. In hoofdstuk 4 worden de gebruikte onderzoeksmethoden beschreven. De resultaten van de toets aan de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten worden beschreven in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 worden conclusies weergegeven en aanbevelingen gedaan. Besloten wordt met een overzicht van geraadpleegde bronnen.

2. ONDERZOEKSLOCATIE EN NABIJE OMGEVING

In dit hoofdstuk wordt de huidige en toekomstige situatie van de onderzoekslocatie beschreven en wordt een overzicht gegeven van de beschermde gebieden in de omgeving van de onderzoekslocatie.

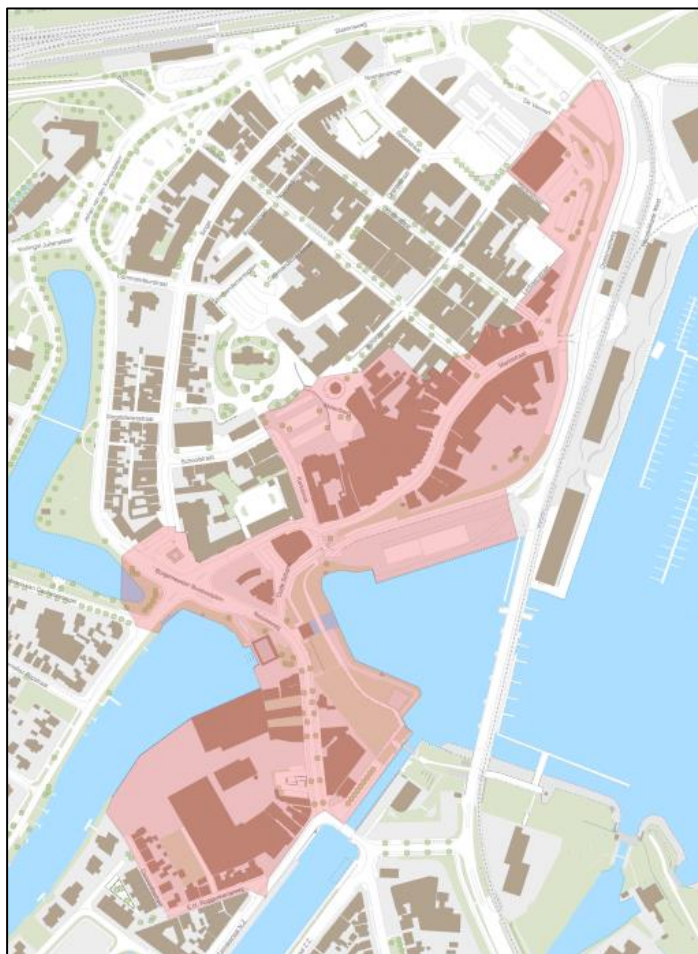
2.1 Beschrijving onderzoekslocatie en nabije omgeving

Het onderzoeksterrein is gelegen in het zuidoosten van het centrum van Delfzijl.

Het onderzoeksterrein heeft een totaal oppervlakte van circa 12 hectare en bestaat uit negen deelgebieden. Deze negen deelgebieden betreffen:

1. Albert Heijn locatie
2. Marktstraat en Havenstraat en de aanloopstraten
3. Locatie de Molenberg
4. Damsterkade
5. Oude Schans (Marktstraat, Nieuweweg)
6. Buiskoolplein
7. Nieuweweg
8. Ubbens locatie (Kroonstad)
9. Action locatie

In onderstaande figuur 2.1 is de onderzoekslocatie aangegeven. De deelgebieden zijn weergegeven op figuur 2.2.

Figuur 2.1. Plangebied, rood omlijnd (bron: Gemeente Delfzijl).

Figuur 2.2. Verschillende deelgebieden binnen het centrum Zuidoost (bron: Gemeente Delfzijl).

Deelgebied 1

Betreft de Albert Heijn met naastgelegen parkeerplaats aan de oostzijde. Daarnaast bevindt zich een gedeelte van het dijkwalud met begroeiing aan de Vennen en de Havenstraat, ten noorden en oosten van de Albert Heijn. Overzichtsfoto's van deellocatie 1 zijn te zien op figuur 2.3 tot en met 2.5.

Figuur 2.3. Overzichtsfoto van de Albert Heijn, gezien vanaf de parkeerplaats ten zuidoosten.

Figuur 2.4. Achterzijde van de Albert Heijn, gezien in zuidwestelijke richting.

Figuur 2.5. Achterzijde van de bosschages bij het dijkwalud, ten oosten van de Albert Heijn locatie.

Deelgebied 2

Betreft verschillende gebouwen gelegen aan de Havenstraat, de Marktstraat en de Oude Schans. Daarnaast bevinden zich enkele bosschages aan de Havenstraat en het dijkwalud met begroeiing. Er bevinden zich zowel woningen, kantoorpanden als restaurants binnen deelgebied 2. De overzichtsfoto's op figuur 2.6 tot en met 2.8 geven de bosschages aan het dijkwalud weer en het wooncomplex gelegen aan de Havenstraat, Lijnbaanstraat en Waterstraat. Onder het woongedeelte bevinden zich onder andere een Grieks restaurant een toko en een kapper. Op figuur 2.9 en 2.10 zijn overzichtsfoto's vanuit de Marktstraat en Oude Schans te zien. Deze straten lopen in elkaar over.

Figuur 2.6. Bosschages ter hoogte van de Havenstraat, gezien in noordelijke richting.

Figuur 2.7. Wooncomplex met enkele winkels, gezien in zuidelijke richting.

Figuur 2.8. Wooncomplex met enkele winkels, gezien in noordelijke richting.

Figuur 2.9. Overzichtsfoto van enkele gebouwen aan de Marktstraat, gezien in westelijke richting.

Figuur 2.10. Overzichtsfoto van enkele gebouwen aan de Oude Schans, gezien in noordoostelijke richting.

Deelgebied 3

Betreft verschillende panden aan de Oude Schans, de Kerkstraat en Molenberg. Binnen dit deelgebied liggen onder andere Theater en Congrescentrum de Molenberg, De Bolder, Feestcafe Boozers, de bibliotheek, een discotheek, een casino en de Rabobank. Daarnaast bevinden zich ook nog enkele woningen binnen dit deelgebied. Deelgebied 3 is het gebied wat als eerste aangepakt gaat worden in het najaar van 2021. Op figuur 2.11 en 2.12 zijn overzichtsfoto's van discotheek 2night, de bibliotheek en enkele woningen te zien aan de Oude Schans. Op figuur 2.13 is een overzichtsfoto van uit de Kerkstraat te zien, het pand van de Rabobank, een appartementencomplex en een tussengelegen pand van Parlak Witgoed en Reparaties. Op figuur 2.14 en 2.15 zijn enkele panden aan het Molenbergplein te zien. Op figuur 2.16 is nog het pand van de KPN te zien, achter dit pand liggen ook nog enkele garageboxen.

De molen Adam op het molenbergplein valt buiten de scope van dit onderzoek. Er zullen geen werkzaamheden aan de molen worden verricht.

Figuur 2.11. Overzichtsfoto van onder andere discotheek 2night, gezien in westelijke richting.

Figuur 2.12. De bibliotheek en enkele woningen aan de Oude Schans, gezien in westelijke richting.

Figuur 2.13. Zijaanzicht van de Rabobank en het appartementencomplex aan de Kerkstraat, gezien in zuidelijke richting.

Figuur 2.14. Overzichtsfoto van De Molenberg, De Bolder, Feestcafe Boozers en Atlantic city, gezien in oostelijke richting.

Figuur 2.15. Overzichtsfoto van De Molenberg en de Rabobank, gezien in westelijke richting.

Figuur 2.16. Pand van de KPN met op de achtergrond de achterzijde van De Molenberg en De Bolder, gezien in oostelijke richting.

Deelgebied 4

Betreft het terrein aan de Damsterkade. Op deze locatie heeft in het verleden een loods gestaan. De loods is op een eerder moment al gesloopt, enkel de fundering is nog zichtbaar (zie figuur 2.17). Deze loods is in het verleden gebruikt voor de opslag van Chilisalpeter. Daarnaast bevindt zich een kleine parkeerplaats binnen dit deelgebied (zie figuur 2.18). Het gebied aan de Damsterkade grenst aan de Damsterhaven en de Dijkpromenade.

Figuur 2.17. Overzicht van het terrein en fundering van de voormalige loods aan de Damsterkade, gezien in westelijke richting.

Figuur 2.18. Parkeerplaats aan de Damsterkade met op de achtergrond het terrein van de voormalige loods, gezien in oostelijke richting.

Deelgebied 5

Betreft een klein gebied met enkele panden aan de Oude Schans en het Jenevergangetje (zie figuur 2.19 tot en met 2.21). Er bevinden zich enkele (voormalige) winkelpanden, horecagelegenheden waaronder Cafe Slijterij Stad en Lande. Boven de winkelpanden zijn nog enkele woningen aanwezig maar momenteel niet meer in gebruik. De meeste panden zijn in zeer slechte staat.

Figuur 2.19. Overzichtsfoto van enkele panden aan de Oude Schans, gezien in westelijke richting.

Figuur 2.20. Overzichtsfoto van enkele panden aan de Oude Schans, gezien in oostelijke richting.

Figuur 2.21. Overzichtsfoto van het Jenevergangetje, gezien in noordoostelijke richting.

Deelgebied 6

Betreft het Buiskoolplein en een wooncomplex met bijbehorende garageboxen. Het Buiskoolplein is een kruispunt waarin de Oude Schans overgaat in de Rijksweg en de Nieuweweg overgaat in de Buitensingel (zie figuur 2.22). Het wooncomplex (zie figuur 2.23) grenst aan de Oude Schans en Nieuweweg. Rondom het wooncomplex staan enkele struiken en bosschages.

Figuur 2.22. Overzichtsfoto van het Buiskoolplein, gezien in westelijke richting.

Figuur 2.23. Wooncomplex aan de Oude Schans / Nieuweweg, gezien in noordelijke richting.

Deelgebied 7

Betreft verschillende (winkel)panden aan de Nieuweweg, waaronder een kapperszaak, een uitzendbureau en nog enkele woningen (zie figuur 2.24 en 2.25). Enkele panden zijn in zeer slechte staat. Tevens zijn er al enkele panden uit het straatbeeld verdwenen afgelopen jaren. Aan de oostzijde grenzen de panden aan de dijk. Aan de westzijde van de Nieuweweg grenzen de panden aan de Ubbens locatie.

Figuur 2.24. Overzichtsfoto van de Nieuweweg, gezien van de dijk in zuidelijke richting.

Figuur 2.25 Achterzijde van enkele panden aan de Nieuwe weg, gezien in noordwestelijke richting.

Deelgebied 8

Betreft een gebied met verschillende panden (winkels en woningen) aan de Eemskanaal Noordzijde (zie figuur 2.26), E.H. Roggenkampweg, Kroonstad en Concordiastraat (zie figuur 2.27 en 2.29). Aan de Kroonstad ligt nog een braakliggend terrein/ grasveld met een schuurtje (zie figuur 2.28). Achter en tussen deze panden bevindt zich de Ubbens locatie, het terrein van de voormalige hout en bouwmaterialenhandel Rottinghuis. Binnen de Ubbens locatie staan nog enkele loodsen, vervallen gebouwen en braakliggend terrein (zie figuur 2.30 en 2.31). De Ubbens locatie grenst aan de noordzijde aan het Damsterdiep.

Figuur 2.26. Panden aan de Eemskanaal Noordzijde, gezien in noordwestelijke richting.

Figuur 2.27. Woningen aan de E. H. Roggenkampweg, gezien in westelijke richting.

Figuur 2.28. Braakliggend terrein aan de Kroonstad, gezien in noordwestelijke richting.

Figuur 2.29. Woningen aan de Concordiastraat, gezien in noordelijke richting.

Figuur 2.30. Overzichtsfoto van een gedeelte van de Ubbens locatie, gezien in zuidelijke richting.

Figuur 2.31. Overzichtsfoto van het Ubbens terrein van enkele vervallen gebouwen en loodsen, gezien in zuidwestelijke richting.

Deelgebied 9

Betreft de het winkelpand en magazijn van de Action, parkeerplaats van de Action en pand kinderdagbesteding, gelegen aan de Nieuweweg (zie figuur 2.32 en 2.33). Aan de oostzijde grenzen de panden tegen de dijk. Het parkeerterrein ligt aan de overkant van de straat, en grenst aan het Ubbens terrein.

Figuur 2.32. Zijaanzicht van de Action en kinderdagbesteding, gezien in noordelijke richting.

Figuur 2.33. Overzichtsfoto van de achterzijde van de Action en de kinderdagbesteding, gezien in zuidwestelijke richting.

2.2 Beschrijving toekomstige plannen

De opdrachtgever is voornemens om in het centrumgebied Zuidoost gebiedsontwikkeling plaats te laten vinden. Er zullen verschillende soorten werkzaamheden worden uitgevoerd in de komende jaren.

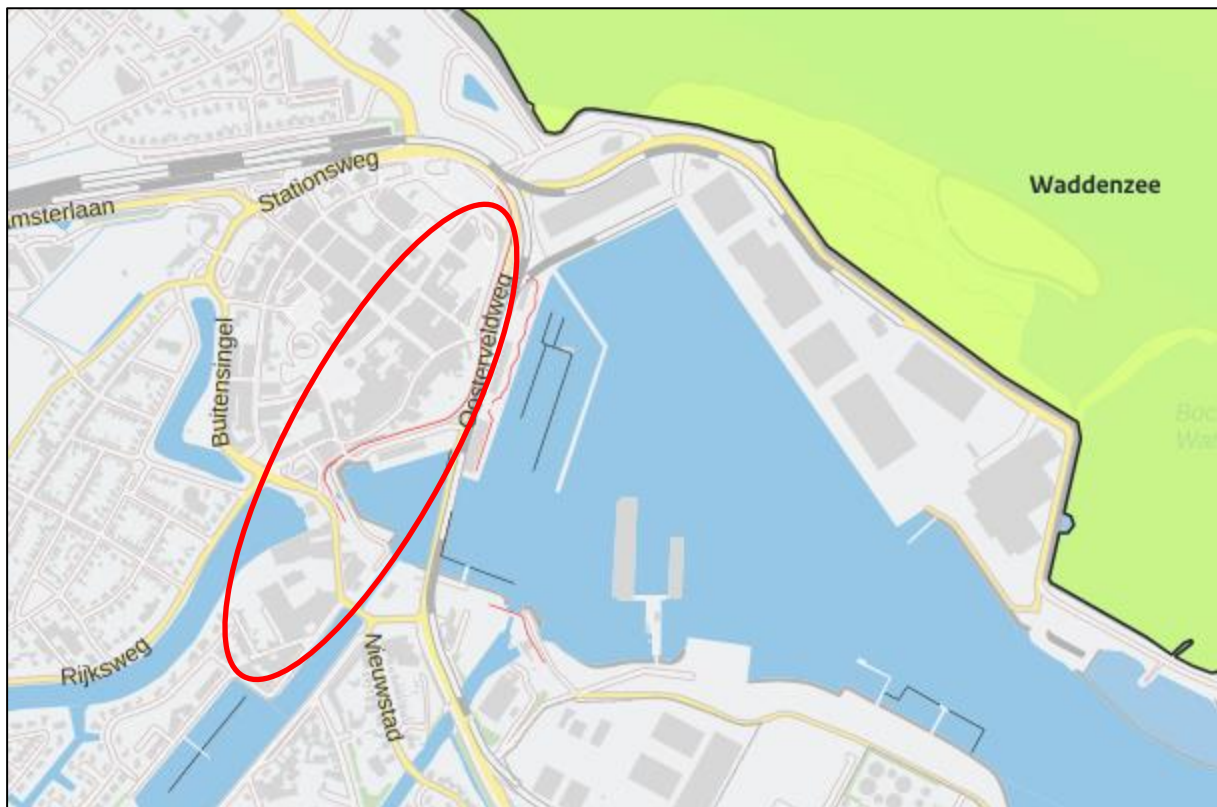
Deelgebied 3 is het eerste gebied wat aangepakt gaat worden. Binnen deelgebied 3 vallen onder andere: theater de Molenberg, de Bolder, Amusementcenter Atlantic City en de Rabobank. De eerste werkzaamheden zullen plaatsvinden in het najaar van 2021. Dit betreft onder andere de sloop van de panden binnen deelgebied 3. Na de sloop van deze gebouwen zal nieuwbouw plaatsvinden.

Op een later termijn zullen de overige deelgebieden worden aangepakt. Hier zal onder andere sloop, renovatie en nieuwbouw plaats vinden.

2.3 Beschermde gebieden in de omgeving

2.3.1 Natura 2000

De gehele onderzoekslocatie is gelegen ten westen van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, de Waddenzee (zie figuur 2.34). De afstand tussen de onderzoekslocatie en dit Natura 2000-gebied betreft verschillende afstanden, variërend van een paar honderd meter tot ruim een kilometer.

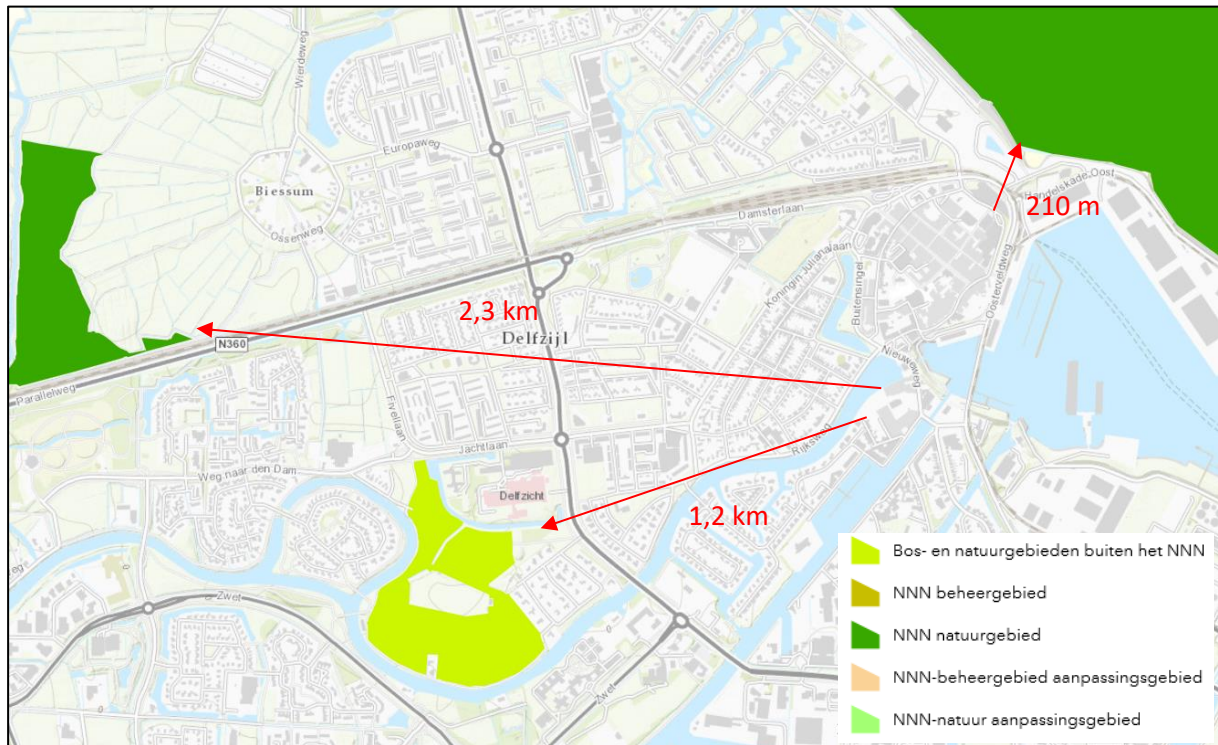
Figuur 2.34. Afstand tussen onderzoekslocatie en dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (bron: Rijksoverheid).

Aangezien het plangebied buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied ligt, beperken eventuele effecten zich tot externe werking. Gezien de afstand tot het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied, potentiële effecten en bekende dosis-effectenrelaties (Vegte et al. 2014, Krijgsveld et al 2008 en Broekmeyer 2006) en de aard en omvang van de voorgenomen ontwikkelingen zijn indirecte effecten - met uitzondering van stikstofdepositie - op voorhand uitgesloten.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Op de kaart in figuur 2.35 is te zien dat in de directe omgeving van de onderzoekslocatie sprake is van een gebied uit het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde beschermde gebied betreft de Waddenzee op circa tweehonderd meter. Dit gebied is aangemerkt als NNN bestaande natuur (wad - water).

Ten westen bevindt zich op ruim twee kilometer het NNN natuurgebied Biessumerbos. Daarnaast bevindt zich op ruim één kilometer ten zuidwesten van de onderzoekslocatie een Bos- en natuurgebied buiten het NNN, het Tuikwerderrak.

Figuur 2.35. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het NNN (bron: provincie Groningen).

2.4 Houtopstanden

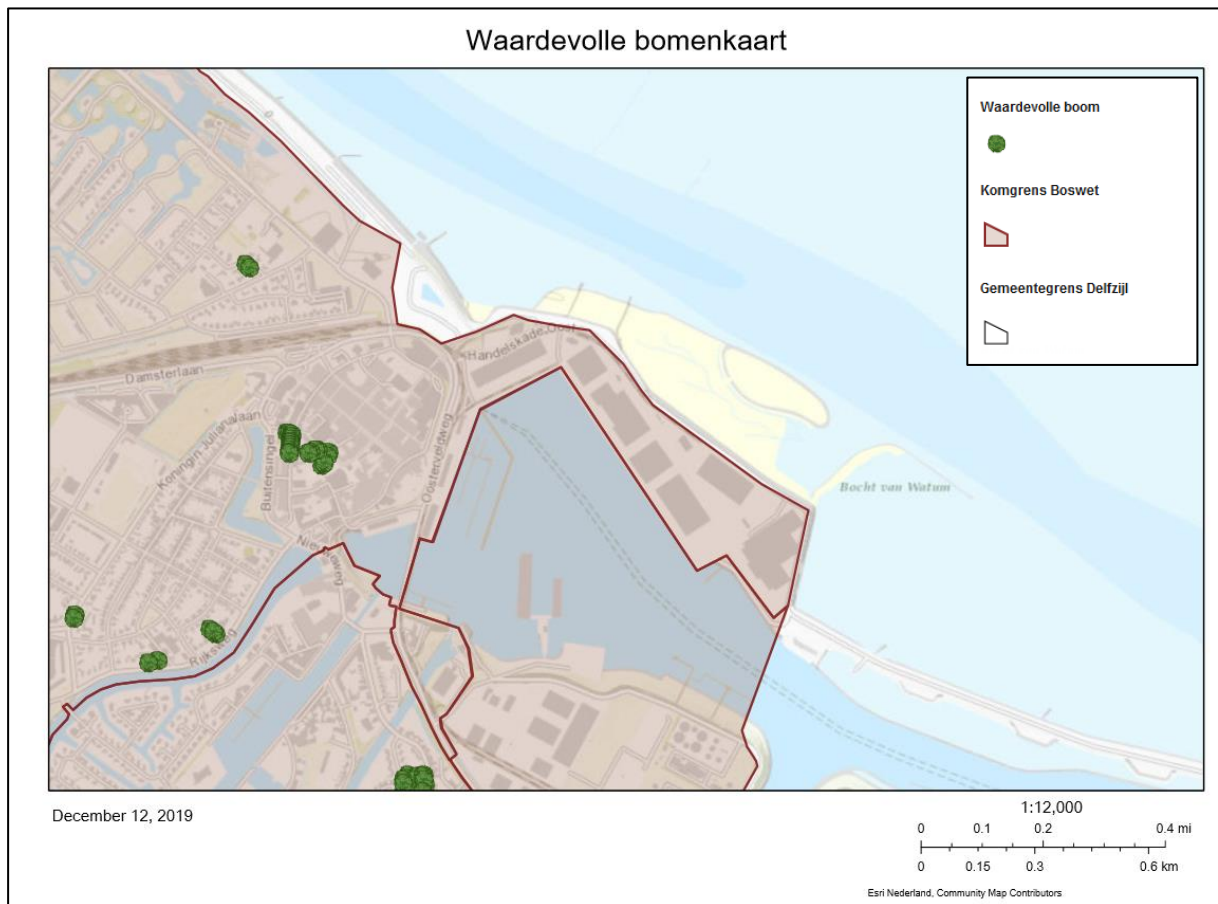
Binnen het plangebied worden ten behoeve van het plan mogelijk houtopstanden verwijderd.

Er is sprake van een kapmelding en eventueel een herplantplicht indien:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' ligt;
- de houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m²) of het om bomen gaat in een rijbeplanting van meer dan 20 bomen.

Hieronder is beoordeeld of sprake is van het toetsingskader voor bescherming van houtopstanden in het kader van de Wet natuurbescherming (zie ook 3.4). De te verwijderen houtopstanden betreffen een bosschages aan de rand van het dijktaalud. Deze valt binnen de bebouwde kom van de gemeente Delfzijl, ervanuit gaande dat de komgrens van de voormalige Boswet overeen komt met de komgrens Wet natuurbescherming. Binnen de onderzoekslocatie staan eveneens geen waardevolle bomen (zie figuur 2.36).

Uit bovenstaande volgt dat het bescherming regime ten aanzien van houtopstanden in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde is. Volgens de omgevingsvergunning hoeft er ook geen kapvergunning worden aangevraagd omdat er geen waardevolle bomen worden aangetast.

Figuur 2.36. Waardevolle bomenkaart en bebouwde kom grens (bron: gemeente Delfzijl).

3. NATUURWETGEVING

In Nederland is de bescherming van soorten en gebieden geregeld in de Wet natuurbescherming. De provincies zijn bevoegd gezag met betrekking tot het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor soortenbescherming en vergunningen ten behoeve van gebiedsbescherming.

3.1 Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van dit verbod kan onder voorwaarden worden afgeweken met een ontheffing of een vrijstelling.

Binnen de Wet natuurbescherming wordt bij ruimtelijke ingrepen onderscheid gemaakt tussen Europees beschermde soorten (artikel 3.5 soorten) en nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 soorten). De lijst Europees beschermde soorten bestaat uit soorten die genoemd zijn in:

- Habitat Richtlijn bijlage IV onderdeel a
- Bijlage 2 verdrag van Bern
- Bijlage 1 verdrag van Bonn

3.1.1 Vogels

Ten aanzien van vogels is in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het volgende opgenomen:

- Het is verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te rapen en deze onder zich te hebben.
- Het is verboden vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te storen.

Verstoren mag wel indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Bovenstaande houdt in dat de nesten van alle inheemse soorten zijn beschermd indien deze in gebruik zijn. Voor het verstoren van broedende vogels is een ontheffing nodig. Net als onder de Flora- en faunawet, zijn nestplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van de boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

3.1.2 Overige soorten

Voor overige Europees beschermde soorten (uit bijlage IV, onderdeel a van de Habitatrichtlijn) is artikel 3.5 van toepassing. Volgens dit artikel is het verboden Europees beschermde soorten:

- opzettelijk te doden of te vangen;
- opzettelijk te verstoren;
- eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen;
- planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de Wet natuurbescherming is een lijst met nationaal beschermde soorten opgenomen. Hierop is artikel 3.10 van deze wet van toepassing. Artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming houdt in dat het verboden is nationaal beschermde soorten:

- opzettelijk te doden of te vangen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen;
- planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Provincies beslissen zelf voor welke soorten van deze lijst een vrijstelling geldt.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 Natura 2000

Met de Wet natuurbescherming is de gebiedsbescherming van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen worden aangeduid als Natura 2000-gebieden.

In het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied zijn zowel de te beschermen waarden van de Vogelrichtlijn- als het Habitatrichtlijngebied opgenomen. Dit zijn habitattypen of soorten die typerend zijn voor een bepaald gebied. Deze kwalificerende habitattypen en soorten zijn in het aanwijzingsbesluit opgenomen als zogenaamde instandhoudingsdoelen. Elk gebied is specifiek voor een of meer van deze instandhoudingsdoelen aangewezen. Met deze nationale deelverplichtingen wordt bijgedragen aan de Europese verplichting die beoogt het goede voortbestaan van deze natuurwaarden zeker te stellen.

Indien er sprake is van “verslechtering of significante verstoring” of “significante gevolgen” op een Natura 2000-gebied is een vergunning nodig. Deze wordt aangevraagd bij de provincie waar de ingreep plaatsvindt. De effecten op de beschermde waarden kunnen zowel direct als indirect (externe werking) zijn. “Extern” betekent zowel dat instandhoudingsdoelen beschermd moeten zijn tegen invloed van buiten het gebied als dat soorten die een levensfunctie buiten het gebied hebben, daar ook volledige bescherming genieten.

Bij het bepalen of de ontwikkeling negatieve gevolgen kan hebben, moet ook rekening gehouden worden met de overige ontwikkelingen in de omgeving van het beschermde gebied. Door een combinatie (cumulatie) van activiteiten kunnen namelijk ook negatieve effecten optreden. Hierbij wordt als richtlijn gehanteerd dat alleen plannen en projecten, waarover een definitief besluit is genomen, bij deze beoordeling worden betrokken.

3.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een samenhangend netwerk van gebieden met veel natuurwaarden. Het NNN moet voorkomen dat planten en dieren door isolatie van gebieden uitsterven en dat de Nederlandse biodiversiteit afneemt. In het NNN zijn opgenomen:

- Natura 2000-gebieden, bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden en (robuuste) verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden);
- grote wateren.

Voor het NNN geldt het toetsingskader van het Structuurschema Groene Ruimte 1995 (SGR). Dit is overgenomen in de Nota Ruimte. Deze nota stelt dat ruimtelijke ingrepen moeten worden getoetst op mogelijk negatieve effecten voor de aanwezige natuur- en landschapswaarden. Voor het hele

NNN geldt een 'nee, tenzij beginsel'. Op grond hiervan dient directe of indirecte aantasting van bos- en natuurgebied waar mogelijk te worden voorkomen. Er is vrijwel altijd een compensatieverplichting in het provinciaal beleid opgenomen.

3.3 Houtopstanden

Artikelen 4.1 t/m 4.5 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van houtopstanden. Hiervoor zijn in de meeste gevallen provincies verantwoordelijk, voor enkele Rijkseigendommen, zoals terreinen van RWS en het Koninklijk huis is het Rijk verantwoordelijk.

Een bij Wet beschermde houtopstand betreft een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, van meer dan tien are of meer dan 20 bomen in één of meerdere rijen, gelegen buiten de bebouwde komgrens Wet natuurbescherming.

De gemeenteraad stelt de grens bebouwde kom Wet natuurbescherming vast. Voor specifieke houtopstanden zoals éénrijige populieren langs landbouwpercelen of specifieke velmaatregelen gelden uitzonderingsregels.

Voor het kappen (van een deel) van een beschermde houtopstand geldt meld- (artikel 4.2) en herplantplicht (artikel 4.3). Provincies kunnen in de provinciale verordening regels opnemen over de melding en de herplant, zoals herplant op andere gronden dan waar de (deels) gevelde opstand stond. Daarnaast kunnen ook per gemeente regels gelden ten aanzien van kap van bomen (APV).

3.4 Zorgplicht

In artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. Deze geldt voor zowel soorten als gebieden. Dit houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. In artikel 1.11 is het als volgt verwoord:

De zorg houdt in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt (...);

- a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,*
- b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of*
- c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt.*

Deze zorg geldt voor alle individuen van in Nederland voorkomende soorten planten en dieren, ongeacht of deze soort beschermd is en ongeacht of ontheffing of vrijstelling is verleend.

4. METHODE

4.1 Literatuurstudie

Voorafgaand aan het veldbezoek is gestart met een bureaustudie naar het voorkomen van flora en fauna ter plaatse van de onderzoekslocatie en de nabije omgeving. Deze bureaustudie heeft bestaan uit het opvragen van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de afgelopen tien jaar. Hierin is een overzicht gegeven van de ontheffingsplichtige soorten in de Wet natuurbescherming binnen een straal van ongeveer een kilometer rond de onderzoekslocatie. Deze staan weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 4.1. Beschermde soorten binnen een kilometer van het onderzoeksgebied.

Soort	Bescherming
Zeezoogdieren	
Bruinvis	Bern II, HR IV
Gewone zeehond	Wnb. art. 3.10
Zoogdieren	
Steenmarter	Wnb. art. 3.10
Vleermuizen	
Gewone dwergvleermuis	HR IV
Laatvlieger	Bern II, HR IV
Ruige dwergvleermuis	Bern II, HR IV
Vogels	
Boomkruiper	Bern II, categorie 5
Gierzwaluw*	Categorie 2
Grote bonte specht	Bern II, categorie 5
Huiszwaluw	Bern II, categorie 5
Koolmees	Bern II, categorie 5
Pimpelmees	Bern II, categorie 5
Zwarte roodstaart	Bern II, categorie 5

Nesten van vogels die behoren tot categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd. Nesten van soorten die vallen onder categorie 5 zijn eveneens jaarrond beschermd als er onvoldoende alternatieve nestlocaties overblijven in de omgeving. Hoewel deze vogelsoorten vaak terugkeren naar de plaats waar zij het voorgaande jaar hebben gebroed, beschikken ze wel over voldoende flexibiliteit om zich elders te vestigen.

Verder is gebruik gemaakt van bestaande literatuur (verspreidingsatlassen en dergelijke). Er zijn geen gegevens aangekocht van bijvoorbeeld PGO's (Particuliere Gegevensbeherende Organisaties).

4.2 Veldbezoek

De uitvoering van het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 8 oktober 2019 en is uitgevoerd door mevrouw S. Nap en mevrouw E. van Joolen van Eco Reest. Het veldbezoek heeft overdag plaatsgevonden. Tijdens de inventarisatie waren de weersomstandigheden als volgt: droog, half bewolkt, windkracht 2-3 Bft met een temperatuur van 15 graden Celsius.

Het bezoek is erop gericht om te beoordelen of de onderzoekslocatie geschikte biotopen bevat voor beschermde dier- en plantensoorten. Hiervoor zijn de onderzoekslocatie en de nabije omgeving onderzocht op potentiële leef- en groeiplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten.

5. RESULTATEN SOORTENBESCHERMING

Onderstaand zijn de resultaten van zowel het literatuuronderzoek als het veldbezoek weergegeven.

5.1 Vaatplanten

De NDFF maakt geen melding van beschermde vaatplanten binnen een straal van een kilometer rond de onderzoekslocatie.

Binnen de verschillende deelgebieden zijn veelal dezelfde soorten vaatplanten aangetroffen. Daarnaast zijn op verschillende locaties enkele bosschages en bomen aangetroffen.

De bosschages aan de Havenstraat (zie figuur 5.1) tussen deelgebied 1 en 2 bestaan onder ander uit de volgende vaatplanten en bomen: eik, es, grote weegbree, harig knopkruid, hondsroos, Japanse berberis, kardinaalshoed, klimop, koninginnekruid, meidoorn, pluim-es, populier, ridderzuring, schietwilg, Spaanse aak, taxus, vlier en zachte ooievaarsbek.

Figuur 5.1. Bosschage aan de Havenstraat tegen het dijktaalud aan, gezien in noordelijke richting.

Op het dijktaalud groeit hoofdzakelijk pioniersvegetatie waaronder: bleekgele droogbloem, harig knopkruid, klein kruiskruid, gewone melkdistel, vertakte leeuwentand en verschillende soorten grassen. Het dijktaalud bestaat hoofdzakelijk uit steen, de aangetroffen vaatplanten planten groeien tussen de gaten en kieren van de stenen.

Aan de voorzijde en rondom van de meeste gebouwen ligt verhard terrein in de vorm van straten, stoepen en parkeerterreinen. Gelet op de voedselrijke omstandigheden en het groen beheer worden er geen beschermde vaatplanten binnen de onderzoekslocatie verwacht.

5.2 Vogels

In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn de volgende broedvogels met jaarrond beschermde nesten bekend (NDFF): gierzwaluw. Daarnaast is het aannemelijk dat er ook andere beschermde vogelsoorten voorkomen die in gebouwen nestelen, zoals de huismus, huiszwaluw en de zwarte roodstaart.

Gierzwaluwen zijn heel plaatstrouw, jaren achtereen gebruiken ze dezelfde nestplaats. In de regel is de nestplaats gebonden aan bebouwing. Hij broedt voornamelijk in steden en dorpen waar ze zich nestelen in ventilatieschachten, spleten in de muur of onder dakpannen. De voorkeur gaat uit naar wat oudere woonwijken. In de regel geldt dat de gierzwaluw niet instaat is om vanuit het nest op te stijgen. Hij moet zich eerste z'n drie meter naar beneden laten vallen om vervolgens weg te vliegen. Voor een geschikte nestlocatie mogen geen belemmerende elementen zoals bomen voor de in- en uitvliegroute staan (Vogelbescherming).

Er zijn drie deellocaties waar bebouwing staat met potentieel geschikte nestlocaties voor gierzwaluwen. Binnen deellocatie 2 zijn de gevelpannen en het dak van het wooncomplex aan de Waterstraat geschikt voor de gierzwaluw (zie figuur 5.2). Binnen deellocatie 5 zijn een aantal panden aan de Oude Schans geschikt als nestlocatie voor de gierzwaluw. De daken van deze panden zijn behoorlijk steil. Voor gierzwaluwen is er voldoende uitvliegmogelijkheid vanaf de nokpannen naar beneden. Met name de ruimtes onder de dakranden, nokpannen en hoekkepers zijn potentieel geschikt als nestlocaties (zie figuur 5.3). Binnen deellocatie 8 zijn enkele woningen waarbij zich geschikte nestlocaties bij de daken bevinden. Invliegopeningen bevinden zich onder de gevelpannen van de woningen (zie figuur 5.4).

Figuur 5.2. Geschikte invliegopeningen voor gierzwaluwen onder de gevelpannen.

Figuur 5.3. Geschikte nestlocaties voor gierwaluwen onder de dakranden.

Figuur 5.4. Geschikte nestlocaties voor gierwaluwen onder de gevelpannen, E.H. Roggenkampweg 23.

De **huismus** is een uitgesproken standvogel die meestal dichtbij de broedlocatie aanwezig blijft. De huismus komt veelal voor in landelijk gebied met menselijke activiteit. Het voorkeurshabitat bevindt zich op plekken waar menselijke bebouwing wordt afgewisseld met veel groenvoorzieningen. Het geschikte habitat van de huismus bestaat uit een combinatie van factoren, waaronder plekken voor nestgelegenheid, voedsel, dekking (groenvoorzieningen) en plekken voor stofbaden en drinkwater (Vogelbescherming). Tijdens het veldbezoek is op slechts één deellocatie de aanwezigheid van huismussen vastgesteld. Binnen deellocatie 2 is een grote kolonie met huismussen waargenomen. Deze huismussen zijn bij verschillende panden waargenomen, onder andere in het wooncomplex aan de Waterstraat (zie figuur 2.7 en 5.5 en 5.6). Het wooncomplex beschikt over geschikte nestgelegenheid voor de huismus, onder de eerste rijen met dakpannen (zie figuur 5.7). Ook het pand van het Chinees restaurant aan de Waterstraat beschikt over geschikte nestgelegenheid onder de eerste rijen met dakpannen (zie figuur 5.8).

Ondanks dat er binnen de deellocaties 5, 7 en 8 geen huismussen zijn aangetroffen zijn panden binnen deze deellocaties wel geschikt. Tevens beschikken deze locaties over voldoende schuil- en

foerageermogelijkheden. Verschillende panden aan de Oude Schans worden aangemerkt als potentieel geschikte nestlocaties voor huismussen (zie figuur 5.9). Daarnaast zijn er drie panden aan de Nieuweweg 3 tot en met 7, waarbij de eerste rijen dakpannen potentie bieden voor een van huismussen (zie figuur 5.10). Binnen deelgebied 8 worden de meeste woningen geschikt geacht. Woningen aan de E.H. Roggenkampweg en Concordiastraat hebben een schuin pannendak waarvan de eerste rijen dakpannen geschikte nestlocaties zijn voor huismussen.

Figuur 5.5. Locatie waar de huismussen zijn waargenomen, rood omrand.

Figuur 5.6. Huismussen op het dak van het wooncomplex aan de Waterstraat.

Figuur 5.7. Geschikte nestgelegenheid onder de eerste rijen dakpannen van het wooncomplex.

Figuur 5.8. Geschikte nestgelegenheid onder de eerste rijen dakpannen van het Chinees restaurant.

Figuur 5.9. Geschikte nestlocaties voor huismussen onder de eerste rijen met dakpannen.

Figuur 5.10. Geschikte nestlocaties voor huismussen onder de eerste rijen met dakpannen.

Categorie 5 vogelsoorten

Binnen de onderzoekslocatie zijn tevens categorie 5 vogelsoorten aangetroffen. De werkzaamheden zullen met name invloed kunnen hebben op gebouw broedende soorten, zoals de huiszwaluw en zwarte roodstaart. Wanneer er onvoldoende alternatieven voor deze soorten in de omgeving aanwezig zijn, zijn ook de nesten van de huiszwaluw en zwarte roodstaart jaarrond beschermd.

De **huiswaluw** broedt hoofdzakelijk in kolonie verband. Nesten van de huiswaluw kunnen op allerlei typen gebouwen en bruggen worden aangetroffen. De huiswaluw heeft een sterke voorkeur voor witte daklijsten. Huiszwaluwen worden in Nederland alleen tijdens de broedtijd aangetroffen, globaal vanaf eind mei tot en met oktober. In het najaar trekt de huiswaluw weer naar Afrika om te overwinteren. De huiswaluw is aangewezen als een categorie 5 vogelsoort. Niet jaarrond beschermd, mits er voldoende alternatieve nestlocaties aanwezig zijn (Vogelbescherming, Sovon).

Er zijn op veel locaties door het gehele centrum gebied van Delfzijl nesten van de huiswaluw aangetroffen. Nesten van huiszwaluwen zijn aangetroffen binnen de deelgebieden 2, 3 en 5. Op sommige panden zijn enkele losse nesten aanwezig, maar er zijn ook panden waar tientallen nesten bij elkaar zitten. Binnen deelgebied 2, bij het pand van Royal Wagenborg aan de Marktstraat zitten zowel aan de voor als aan de achterzijde tientallen nesten bij elkaar (zie figuur 5.11). Op andere panden aan de Marktstraat en Oude Schans zitten enkele nesten. Binnen deelgebied 3, aan het pand waar de bibliotheek in zit zijn enkele losse nesten in de nokken van de daken waargenomen (zie figuur 5.12). Ook binnen deelgebied 5 zijn enkele losse nesten aangetroffen aan enkele panden aan de Oude Schans (zie figuur 5.13).

Figuur 5.11. Huiszwaluwnesten onder het dakoverstek van het pand van Royal Wagenborg.

Figuur 5.12. Huiszwaluwnest in de nok van het dak.

Figuur 5.13. Nesten van huiszwaluw en een kauw bij de Oude Schans 22.

De **zwarte roodstaart** broedt van nature in rotsspleten en kloven. In Nederland heeft de zwarte roodstaart alternatieven gevonden in met name stedelijk gebied en industrieterreinen. Gebouwen met holtes in de muren en ventilatiekanalen bieden uitstekende nestgelegenheid. In een groene omgeving zal je de zwarte roodstaart weinig tot niet tegenkomen. Er is een voorkeur voor hoge zangposten van twintig meter of hoger zoals een dakrand, een hijskraan of een antenne (Vogelbescherming.nl).

De zwarte roodstaart is binnen twee deelgebied waargenomen, in deelgebied 3 en 8. Binnen deelgebied 3 is één zwarte roodstaart aangetroffen. Op het dak van de Molenberg was telkens een zingend mannetje van de zwarte roodstaart aanwezig. Deze vloog af en aan van de achterkant van het Molenberg terrein naar de molen om te foerageren. Binnen deelgebied 8 zijn meerdere zwarte roodstaarten aangetroffen op het Ubbens terrein. Ze zaten onder andere op het dak van het vervallen stenen gebouw (zie figuur 5.14). Daarnaast vlogen ze af en aan op een bult met puin, ter hoogte van het Damsterdiep. Binnen het Ubbens terrein zijn meerdere geschikte nestlocaties voor de zwarte roodstaart aanwezig, waaronder de oude loodsen.

Figuur 5.14. Zwarte roodstaart op het dak van gebouw binnen het Ubbens terrein.

5.3 Grondgebonden zoogdieren

De NDFF maakt melding van de bruinvis, gewone zeehond en de steenmarter binnen een straal van één kilometer rond de onderzoekslocatie.

De waarnemingen van de bruinvis en de gewone zeehond, afkomstig uit de NDFF zijn waarnemingen afkomstig uit de Waddenzee. De onderzoekslocatie staat niet in verbinding met de Waddenzee en bevindt zich op ruim vierhonderd meter. De werkzaamheden zijn niet gerelateerd aan het leefgebied van de bruinvis en de gewone zeehond. De werkzaamheden zullen dan ook niet van invloed zijn op het voorkomen van de bruinvis en de gewone zeehond in de Waddenzee.

De steenmarter komt veelal voor in bebouwde gebieden en in cultuurlandschappen. Door zijn grote aanpassingsvermogen kan de soort in vrijwel alle biotopen voorkomen. Toch geeft de steenmarter de voorkeur aan gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Een steenmarter kan binnen zijn leefgebied soms wel tientallen schuilplaatsen hebben, zoals in boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen, zolders of kruipruimtes (Zoogdiervereniging). Tijdens het veldbezoek zijn er verschillende locaties aangetroffen die (potentieel) geschikt zijn als verblijfplaats voor de steenmarter. De bosschages langs het dijktaalud binnen deellocatie 2 zijn potentieel geschikt als verblijfplaats. Hier zijn echter geen sporen van de steenmarter aangetroffen. Daarnaast zijn binnen deelgebied 6 geschikte groenvoorzieningen (bosschages) aangetroffen rondom de parkeerplaatsen van de flat aan de Oude Schans. Aan de noordwest zijde van het flatgebouw bevinden zich parkeerplaatsen en garageboxen, hieromheen staan enkele bosschages die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor steenmarters. Het is niet uit te sluiten dat zich verblijfplaatsen van de steenmarter bevinden in deze bosschages.

Binnen deellocatie 8 zijn duidelijke sporen van de steenmarter aangetroffen. Zo is er in de grote open loods binnen het Ubbens terrein een zandbult met krabsporen, een gegraven gat, en pootafdrukken gevonden (zie figuur 5.15). Daarnaast zijn op verschillende plaatsen binnen het Ubbens terrein ontlastingsporen aangetroffen (zie figuur 5.16). Naar alle waarschijnlijk heeft de steenmarter een of meerdere verblijfplaatsen binnen het Ubbens terrein.

Figuur 5.15. Zandbult met krabsporen, een gegraven gat, pootafdrukken en poepsporten van steenmarter.

Figuur 5.16. Ontlasting van steenmarter, aangetroffen in een van de loodsen binnen het Ubbens terrein.

Gelet op het habitatype zou de onderzoekslocatie en directe omgeving tevens onderdeel kunnen uitmaken van het leefgebied van algemene zoogdieren zoals diverse algemene muizensoorten en de bruine rat. De algemene en verwachte diersoorten zijn aangemerkt als vrijgestelde soorten of soorten die alleen onder de zorgplicht vallen waarvoor in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, onderhoud aan infrastructuur of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt. Dit houdt in dat in het kader van de Wet natuurbescherming geen ontheffing noodzakelijk is voor het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden. Daarnaast worden populaties van bovengenoemde soorten niet in gevaar gebracht. Het zal voornamelijk gaan om verstoring van individuen.

5.4 Vleermuizen

In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn de volgende vleermuizen bekend uit de NDFF: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, en ruige dwergvleermuis.

De gewone dwergvleermuis is een soort die veel in de bebouwde omgeving te vinden is. Jaarrond maken ze gebruik van gebouwen waarbij de verblijfplaatsen zich bevinden in spouwmuren, achter gevelbetimmering, daklijsten en vensterluiken, onder dakpannen, spleten en nissen in muren. Paarverblijfplaatsen en verblijfplaatsen van individuele dieren worden ook wel in bomen aangetroffen (Dietz et al., 2011).

De laatvlieger is een soort die voornamelijk in gebouwen wordt aangetroffen, in de spouwmuur, achter de betimmering, onder daklijsten of onder het lood rondom de schoorsteen. Laatvliegers worden zelden in vleermuiskasten aangetroffen. Kraamkolonies van de laatvlieger worden voor zover bekend alleen in gebouwen waargenomen. Over het algemeen zijn laatvliegers erg plaats- en gebiedstrouw (Dietz et al., 2011).

De ruige dwergvleermuis wordt voornamelijk aangetroffen in spleten en gaten in bomen, in nest- en vleermuiskasten, in gebouwen achter betimmeringen, in de spouwmuren, achter daklijsten, onder dakbedekking en op zolders. De ruige dwergvleermuis gebruikt meerdere verblijfplaatsen en verhuist relatief vaak (Dietz et al., 2011).

5.4.1 Verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek bleek dat er binnen alle deelgebieden met bebouwing potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn. Er zijn vele open stootvoegen, ruimtes onder de dakrand en boeirand, ruimtes onder gevelpannen en verschillende andere ruimtes en openingen aangetroffen in de verschillende panden. Per deellocatie zijn een aantal voorbeelden uitgelicht. Alleen binnen deelgebied 4 zijn geen potentieel verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen, door het ontbreken van gebouwen of bomen.

Deelgebied 1:

In het gebouw van de Albert Heijn zijn overal rondom open stootvoegen aangetroffen (zie figuur 5.17). Open stootvoegen kunnen dienen als een toegangsmogelijkheid voor vleermuizen naar een verblijfplaats in de spouwmuur.

Figuur 5.17. Open stootvoegen in het winkelpand van de Albert Heijn.

Deelgebied 2:

De gevelpannen en het dak van het wooncomplex aan de Waterstraat zijn net als voor gierwaluwen, geschikte invliegopeningen voor vleermuizen (zie figuur 5.2). Bij het pand van de Chinees kunnen zich verblijfplaatsen onder de gevelbetimmering bevinden (zie figuur 5.18). Ruimtes onder de gevelbetimmering en onder de dakrand is ook bij andere panden aan de Marktstraat vastgesteld.

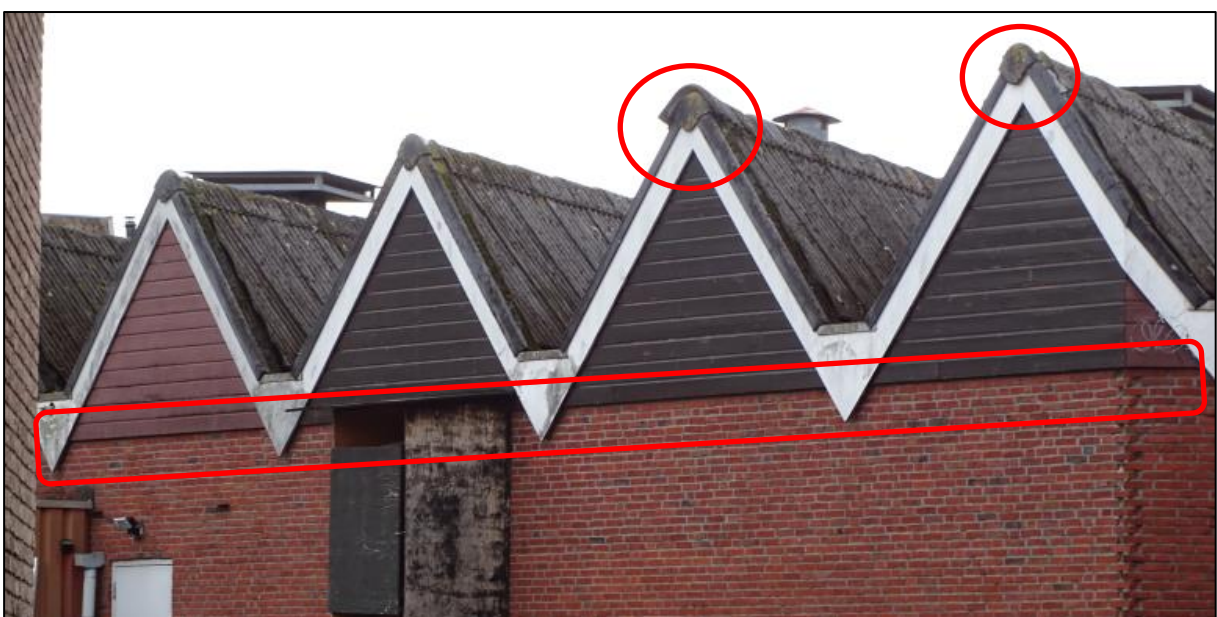
Figuur 5.18. Geschikte ruimte voor verblijfplaatsen van vlemmuizen onder de gevelbetimmering en dakrand.

Deelgebied 3:

Met name de daken van de Molenberg locatie worden gezien als potentieel geschikte locatie voor verblijfplaatsen van vlemmuizen. Er is ruimte onder de dak- en gevelbetimmering en bij enkele boeiranden (zie figuur 5.19 en 5.20). Daarnaast zijn op verschillende locaties ruimtes bij de nok en de dakbedekking vastgesteld.

Bij het pand van het casino zijn enkele open stootvoegen waargenomen (zie figuur 5.21). Daarnaast zijn er openingen onder de boeiranden van de woningen boven het casino waargenomen.

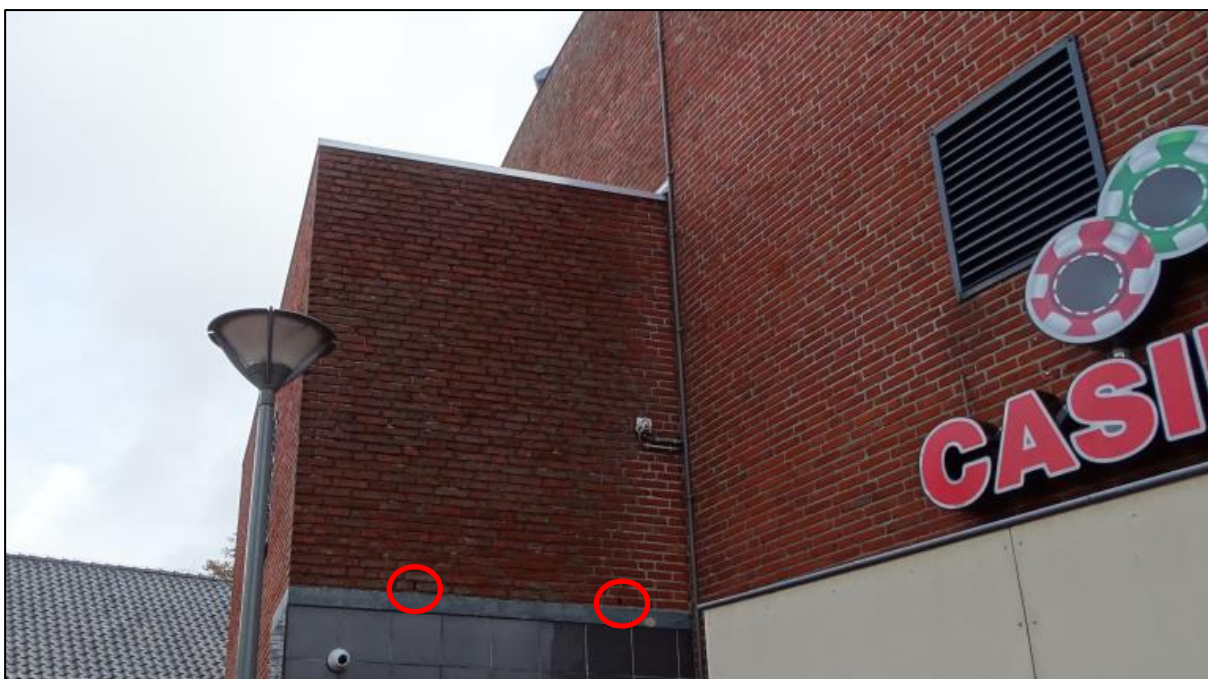
Het wooncomplex aan de Kerkstraat beschikt ook over vele open stootvoegen die toegang bieden tot ruimte in de spouw.

Figuur 5.19. Geschikte locaties voor verblijfplaatsen onder de gevelbetimmering en daken.

Figuur 5.20. Ruimtes bij boeiranden, geschikte invliegopeningen voor vleermuizen.

Figuur 5.21. Open stootvoegen, bieden toegang tot ruimte in de spouw voor vleermuizen.

Deelgebied 5:

Er zijn verschillende openingen in de panden aan de Oude Schans waargenomen, die potentieel geschikt kunnen zijn voor toegang naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Ruimtes onder de hoekkeper en nokpannen, losliggende dakpannen en ruimtes onder loodslabben en gaten in de muur (zie figuur 5.22) zijn allemaal toegankelijk voor vleermuizen.

Figuur 5.22. Gat in de muur aan de Oude Schans 22, geschikt als toegangsmogelijkheid voor vleermuizen.

Deelgebied 6:

Het hoogbouw appartementencomplex aan de Oude Schans is zeer geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het pand beschikt over vele open stootvoegen (zie figuur 5.23) Het is daarnaast een hoog gebouw, waardoor het pand tevens geschikt is als zwermlocatie. Uit de NDFF is hier ook een paarterritorium van de gewone dwergvleermuis bekend.

Gewone dwergvleermuizen kunnen een in grote groepen overwinteren. In de nazomer worden deze massawinterverblijfplaatsen in grote groepen verkend door voor een dergelijke verblijfplaats te zwermen. Dit gedrag is tot nu toe met name aangetoond bij grotere, hoge gebouwen, zoals flats of kerken. Een zwermlocatie van gewone dwergvleermuizen kan niet worden uitgesloten binnen deelgebied 6.

Figuur 5.23. Openstootvoegen onder de dakrand van de bovenste woning.

Deelgebied 7:

Binnen deelgebied 7 zijn enkele panden aan de Nieuweweg geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De daken van enkele woningen zijn in slechte staat, er liggen losse dakpannen en er zijn ruimtes onder de dakrand waar vleermuizen in kunnen vliegen. Bij het pand aan de Nieuweweg 5 mist een raam, hierdoor kunnen vleermuizen naar binnen vliegen en een verblijfplaats elders in het pand opzoeken.

Figuur 5.24. Een missend raam aan de Nieuweweg 5, vleermuizen kunnen hierdoor naar binnen vliegen.

Deelgebied 8:

Bij een aantal panden en woningen binnen deelgebied 8 zijn geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen vastgesteld. Zo zijn er ruimtes onder daken, ruimtes onder boeiranden en ruimtes onder de kantpannen waargenomen (zie figuur 5.25). In figuur 5.26 is een gat in de muur zichtbaar die kan dienen als invliegopening naar een verblijfplaats. Daarnaast bevindt zich het Ubbens terrein binnen deelgebied 8. De verschillende loodsen en gebouwen binnen dit terrein kunnen eveneens worden gebruikt als verblijfplaats door vleermuizen.

Figuur 5.25. Woning aan de E.H. Roggenkampweg waar ruimte onder de kantpannen aanwezig is.

Figuur 5.26. Gat in muur onder boeirand aan achterzijde Eemskanaal N.Z. 5.

Deelgebied 9:

In het pand van de Action is een grote scheur in de muur waargenomen. Tevens wijkt de daktrim op enkele locaties, waardoor er ruimte onder is ontstaan wat voldoende geschikt is voor vleermuizen. Bij de naastgelegen kinderdagbesteding is op enkele plaatsen ruimte onder de daktrim aanwezig.

Figuur 5.27. Grote scheur in de muur van de Action, voldoende groot en toegankelijk voor vleermuizen.

5.4.2 Vliegrouete

De straten binnen de onderzoekslocatie vormen lijnvormige elementen die als vliegrouete kunnen worden gebruikt door vleermuizen. De aanwezigheid van vliegrouetes kan niet worden uitgesloten. Omdat het om grootschalige werkzaamheden gaat kan niet worden uitgesloten dat er essentiële vliegrouetes worden aangetast binnen de onderzoekslocatie.

5.4.3 Foerageergebied

Mogelijk maken enkele deelgebieden binnen de onderzoekslocatie deel uit van het foerageergebied van in de omgeving voorkomende soorten vleermuizen. Daar de geplande werkzaamheden overdag plaatsvinden en de locatie en omgeving na ontwikkeling voldoende geschikt zullen blijven als foerageergebied is verder onderzoek naar het voorkomen van foerageergebieden van vleermuizen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën en reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën of reptielen waargenomen ter plaatse van de onderzoekslocatie. Gelet op de aard van de onderzoekslocatie wordt het voorkomen van reptielen ter plaatse van de onderzoekslocatie uitgesloten. Daarnaast wordt ook het voorkomen van beschermde amfibieën uitgesloten door het ontbreken van specifieke habitateisen.

Mogelijk is er in de plantvakken met ondergroei onder de bomen sprake van incidentele verblijfplaatsen (landhabitat) van algemeen voorkomende amfibieën (bijvoorbeeld bruine kikker, groene kikker of gewone pad).

De bovengenoemde en verwachte diersoorten zijn aangemerkt als vrijgestelde soorten waarvoor in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, onderhoud aan infrastructuur of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt. Dit houdt in dat in het kader van de Wet natuurbescherming geen ontheffing noodzakelijk is voor het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden. Daarnaast worden populaties van bovengenoemde soorten niet in gevaar gebracht. Het zal voornamelijk gaan om verstoring van individuen.

5.6 Vissen

Sommige onderzoekslocatie grenzen gedeeltelijk aan het water. De Damsterkade grenst aan de Damsterhaven, het Ubbens terrein grenst aan het Damsterdiep en de panden aan het Eemkanaal Noordzijde grenzen aan het Oude Eemskanaal.

Het Damsterdiep, Damsterhaven en Oude Eemskanaal zijn van belang als migratieroute voor diadrome vissoorten zoals de aal, driedoornige stekelbaars en rivierprik vanwege de nog gedeeltelijk open verbinding tussen de Eems en het deelstroomgebied Drentsche Aa, en via het Winschoterdiep met het deelstroomgebied Hunze. Dit is tevens een transitiegebied van zoetwater (Damsterdiep en Oude Eemskanaal) en zout water (de Waddenzee) voor migrerende vissoorten.

Het merendeel van de beschermde vissoorten heeft grindbeddingen, grof zand en een betrekkelijk hoge stroomsnelheid nodig als habitat en paaigebied. Deze elementen bevinden zich niet binnen de onderzoekslocatie. Soorten als de beschermde grote modderkruiper leeft daarentegen in wateren die relatief ondiep zijn, met een dikke modderlaag en een laag zuurstofgehalte. De grote modderkruiper begeeft zich echter doorgaans niet in water met fluctuerende saliniteit. Een overtreding van de Wet natuurbescherming op gebied van de soortgroep vissen wordt derhalve niet verwacht.

5.7 Overige soorten

Door het ontbreken van sleutelfactoren zoals waardplanten speelt onderhavig onderzoekslocatie geen cruciale rol voor plaatselijke beschermde vlinderpopulaties. Omdat er op de onderzoekslocatie geen geschikte permanent watervoerende elementen aanwezig zijn, kan de aanwezigheid van beschermde libellen worden uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn geen algemene diersoorten uit de overige soortgroepen aangetroffen. Zeldzame, beschermde of Rode Lijstsoorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Belangrijke reden hiervoor is dat ter plaatse geen geschikt habitat aanwezig is voor deze soorten.

De overige in de Wet natuurbescherming opgenomen ontheffingsplichtige soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het onwaarschijnlijk is dat de onderzoekslocatie voor deze soorten een functie vervult.

6. RESULTATEN GEBIEDSBESCHERMING

6.1 Effectbeoordeling Natura 2000

Aangezien het plangebied buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied ligt (zie figuur 2.34), beperken eventuele effecten zich tot externe werking. Gezien de afstand tot het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied, bekende dosis-effectrelaties (Vegte et al. 2014, Krijgsveld et al. 2008) en de aard en omvang van het plan zijn indirecte effecten – met uitzondering van stikstofdepositie – op voorhand uitgesloten.

Door de voorgenomen ontwikkeling kan door de werkzaamheden (aanlegfase) stikstofdepositie ontstaan. Stikstofdepositie kan tot vele kilometers ver reiken en negatieve (verzurende/vermestende) effecten hebben op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Voor voorliggend plan wordt geadviseerd om met behulp van het rekenmiddel AERIUS Calculator (versie 2019) te berekenen of het plan (toename van) stikstofdepositie op Natura 2000-gebied(en) tot gevolg heeft.

Afhankelijk van de uitkomsten van de berekening(en) zijn vervolgstappen aan de orde. Voor ontwikkelingen waarbij is aangetoond dat er géén sprake is van (toename van) stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden ($<0,00$ mol/ha/jr), is voor een project geen natuurvergunning nodig. Voor ontwikkelingen waarbij de depositie $>0,00$ mol/ha/jaar is, zijn *significant* negatieve effecten niet op voorhand uitgesloten en zijn vervolgstappen zoals een nadere ecologische beoordeling, saldering en/of een vergunning nodig.

6.2 Effectbeoordeling NNN

Het plangebied ligt buiten het NNN (zie figuur 2.35). Gezien de afstand (tweehonderd meter) tot het NNN en het tussenliggende afschermd gebied (dijk, bebouwing, wegen) is geen sprake van negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Vervolgstappen ten aanzien van het NNN zijn niet aan de orde.

6.3 Effectenbeoordeling houtopstanden

Binnen het plangebied worden ten behoeve van het plan mogelijk houtopstanden verwijderd. De mogelijk te verwijderen houtopstanden betreffen een bosschages aan de rand van het dijktaalud. Deze valt binnen de bebouwde kom van de gemeente Delfzijl, ervanuit gaande dat de komgrens van de voormalige Boswet overeen komt met de komgrens Wet natuurbescherming. Binnen de onderzoekslocatie staan eveneens geen waardevolle bomen.

7. SAMENVATTING EN CONCLUSIE

7.1 Samenvatting

In opdracht van Gemeente Delfzijl is door Eco Reest BV een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd ter plaatse van Centrum Zuidoost te Delfzijl.

Aanleiding tot het onderzoek is de geplande gebiedsontwikkeling ter plaatse van het Delfzijl Centrum Zuidoost. Hierbij zal onder andere sloop, nieuwbouw en renovatie plaatsvinden.

Omdat het initiatief negatieve gevolgen kan hebben op beschermde natuurwaarden, is het voornemen getoetst aan het natuurbeschermingsrecht. Doel van de quickscan Wet natuurbescherming is inzicht verkrijgen in de mogelijke effecten op aanwezige beschermde natuurwaarden als gevolg van de beoogde ontwikkeling.

Het onderzoeksterrein heeft een totaal oppervlakte van circa 12 hectare en bestaat uit negen deelgebieden. Deze negen deelgebieden betreffen:

1. Albert Heijn locatie
2. Marktstraat en Havenstraat en de aanloopstraten
3. Locatie de Molenberg
4. Damsterkade
5. Oude Schans (Marktstraat, Nieuweweg)
6. Buiskoolplein
7. Nieuweweg
8. Ubbens locatie (Kroonstad)
9. Action locatie

7.2 Conclusie soortenbescherming

Binnen de onderzoekslocatie zijn (potentiële) nestplaatsen van gierzwaluwen en huismussen aangetroffen. Daarnaast zijn er (potentiële) nestplaatsen van huiszwaluwen en zwarte roodstaarten (categorie 5) aangetroffen. Tevens zijn er (potentiële) verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarters aangetroffen. Naast verblijfplaatsen voor vleermuizen kunnen de straten binnen de onderzoekslocatie ook worden gebruikt als vliegroutes van vleermuizen.

In onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van geschiktheid van de deelgebieden ten aanzien van soorten die beschermd zijn middels de Wet natuurbescherming.

Tabel 7.1. Potentieel geschikt voor soorten per deelgebied, rood is niet geschikt en groen is wel geschikt (HZ = huiszwaluw en ZRS = zwarte roodstaart).

Deelgebied	Huismus	Gierzwaluw	Vleermuis	Steenmarter	Cat 5. vogels
1					
2					HZ
3					HZ/ZRS
4					
5					HZ
6					
7					
8					ZRS
9					

De overige te verwachten diersoorten zijn aangemerkt als vrijgestelde soorten waarvoor in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, onderhoud aan infrastructuur of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt. Dit houdt in dat in het kader van de Wet natuurbescherming geen ontheffing noodzakelijk is voor het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden. Daarnaast worden populaties van bovengenoemde soorten niet in gevaar gebracht. Het zal voornamelijk gaan om verstoring van individuen.

In de tuinen, bomen of op panden kunnen algemene vogelsoorten tot broeden komen. Alle in gebruik zijnde vogelnesten zijn beschermd. Voor het broedseizoen wordt geen standaard periode gehanteerd, van belang is of er een broedgeval aanwezig is. Globaal loopt het broedseizoen van vogels van 1 maart tot 1 september. Dit is afhankelijk van de soort en van de klimatologische omstandigheden.

7.3 Conclusie gebiedsbescherming

De gehele onderzoekslocatie is gelegen ten westen van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, de Waddenzee. De afstand tussen de onderzoekslocatie en dit Natura 2000-gebied betreft verschillende afstanden, variërend van een paar honderd meter tot ruim een kilometer.

Door de voorgenomen ontwikkeling kan door de werkzaamheden (aanlegfase) stikstofdepositie ontstaan. Stikstofdepositie kan tot vele kilometers ver reiken en negatieve (verzurende/vermestende) effecten hebben op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Daarnaast is de locatie gelegen buiten het Natuurnetwerk Nederland. Daar er geen sprake is van aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN is verder onderzoek naar invloeden op het NNN niet van toepassing.

7.4 Conclusie houtopstanden

Mogelijk worden er houtopstanden binnen de bebouwde kom grens van de gemeente Delfzijl verwijderd. Het bescherming regime ten aanzien van houtopstanden in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde. Volgens de omgevingsvergunning hoeft er ook geen kapvergunning worden aangevraagd omdat er geen waardevolle bomen worden aangetast.

7.5 Aanbevelingen en advies

7.5.1 Nader onderzoek soortenbescherming

Het kan niet worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarters en nestplaatsen van gierzwaluwen, huismussen en categorie 5 vogelsoorten aanwezig zijn binnen de onderzoekslocatie. Nestplaatsen van gierzwaluwen, huismussen en categorie 5 vogelsoorten en verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarters zijn streng beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming.

Om te bepalen of er al dan geen nestplaatsen of verblijfplaatsen in de bebouwing aanwezig zijn, is aanvullend onderzoek nodig. Alleen dan kan bepaald worden of er bij de voorgenomen werkzaamheden sprake is van overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

Voor het onderzoek naar de gierzwaluw en huismus wordt de methode uit het Soortinventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus aangehouden. Het onderzoek naar gierzwaluw bestaat uit drie bezoeken in de periode juni - half juli. Huismusonderzoek vindt plaats middels twee veldbezoeken in de periode april - 20 juni.

Voor het onderzoek naar categorie 5 vogelsoorten worden de telrichtlijnen van Sovon gehanteerd. Voor de huiszwaluw geldt dat minimaal eenmaal nesten in aanbouw en bewoonde nesten geteld moeten worden tussen 15 juni en 15 augustus. Voor de zwarte roodstaart gelden nest indicatieve waarnemingen tussen 20 april en 10 juli.

Leidraad voor vleermuisonderzoek is het vleermuisprotocol van 2017. Voor een volledig vleermuisonderzoek zijn meerdere veldbezoeken nodig in de periode half mei - september.

Verblijfplaatsen van de steenmarter kunnen worden vastgesteld aan de hand van het plaatsen van wildcamera's en / of struikrovers. Deze camera's dienen enkele weken binnen de onderzoekslocatie opgesteld te worden.

Afhankelijk van de resultaten wordt bepaald of maatregelen en/of een ontheffing nodig zijn.

7.5.2 Nader onderzoek gebiedsbescherming

Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied en de beoogde werkzaamheden wordt geadviseerd om met behulp van het rekenmiddel AERIUS Calculator te berekenen of het plan (toename van) stikstofdepositie op Natura 2000-gebied(en) tot gevolg heeft.

7.5.3 Broedvogels

Opgemerkt wordt dat de locatie in het broedseizoen tevens geschikt is als broedlocatie voor diverse (niet jaarrond beschermde) vogelsoorten. Alle in gebruik zijnde nesten zijn beschermd. Indien er geen (kap)werkzaamheden plaatsvinden binnen het broedseizoen wordt er geen overtreding van de Wet natuurbescherming verwacht wat betreft nestlocaties voor vogels. Voor het broedseizoen wordt geen standaard periode gehanteerd, van belang is of er een broedgeval aanwezig is. Globaal loopt het broedseizoen van vogels van 1 maart tot 1 september. Dit is afhankelijk van de soort en van de klimatologische omstandigheden.

Indien de werkzaamheden binnen het broedseizoen plaatsvinden moet voorafgaand hieraan de locatie worden vrijgegeven door een ervaren ecooloog. Indien bij de controle in gebruik zijnde nesten van vogels, of in aanbouw zijnde nesten worden aangetroffen moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot het nest niet meer in gebruik is.

7.5.4 Zorgplicht

Wij merken op dat te allen tijde de zorgplicht blijft gelden. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Deze zorg geldt voor alle individuen van in Nederland voorkomende soorten planten en dieren, ongeacht of deze soort beschermd is en ongeacht of ontheffing of vrijstelling is verleend.

7.6 Verantwoording

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies, indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

Eco Reest BV
S. Nap

LITERATUURLIJST

Boeken / documenten

BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & Buys, J.C. (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden. Leiden

Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill (2011): *Vleermuizen; Alle soorten van Europa en noordwest-Afrika*, De Fontein / Tirion Uitgevers B.V., Utrecht

Lindeboom, R. Gierzwaluwen in de stad Groningen. *De Grauwe Gors*. Jaargang 43 (2016): 26-34

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Soortenstandaard Gierzwaluw, versie 2.0, december 2014

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Soortenstandaard Huismus, versie 2.0., december 2014

Wortelboer, R. 2015. Gierzwaluwen nader bekeken: tien jaar waarnemingen met camera's bij nesten. *Limosa* 88 (2015): 57-73

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) *Vleermuisprotocol 2017*, maart 2017

Websites

www.avifaunagroningen.nl

www.BIJ12.nl

www.delfzijl.nl

www.NDFF.nl¹

www.natuurloket.nl

www.soortenbank.nl

www.sovon.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.vleermuis.net

www.vleermuizenindestad.nl

www.zoogdierenatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

¹ In dit rapport worden gegevens gebruikt welke (deels) afkomstig zijn uit de NDFF. Deze mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

BIJLAGE 1

OVERZICHT VRIJGESTELDE SOORTEN

PROVINCIE GRONINGEN

Vrijgestelde soorten (artikel 3.10 eerste lid, onderdeel c) Provincie Groningen	
Zoogdieren	Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>) Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>) Bunzing (<i>Mustela putorius</i>) Dwergmuis (<i>Micromys minutus</i>) Dwergspitsmuis (<i>Sorex minutus</i>) Egel (<i>Erinaceus europaeus</i>) Gewone bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>) Haas (<i>Lepus europeus</i>) Hermelijn (<i>Mustela erminea</i>) Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>) Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>) Ondergrondse woelmuis (<i>Pitymys subterraneus</i>) Ree (<i>Capreolus capreolus</i>) Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>) Tweekleurige bosspitsmuis (<i>Sorex coronatus</i>) Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>) Vos (<i>Vulpes vulpes</i>) Wezel (<i>Mustela nivalis</i>) Woelrat (<i>Arvicola terrestris</i>)
Amfibieën	Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>) Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>) Kleine watersalamander (<i>Triturus vulgaris</i>) Meerkikker Pelophylax ridibundus (<i>Rana ridibunda</i>) Middelste groene kikker / Bastaardkikker (<i>Pelophylax klepton esculentus</i> <i>Rana esculenta</i>)